

Institutionen för
kulturvetenskaper

Det börjar med giftermål och slutar med...?

skilsmässa eller en perfekt matchning i serien Gift vid första ögonkastet

Beata Starkner & Sara Svensson

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	KP1125 V18 kandidatuppsats i kulturvetenskap
Nivå:	Kandidatuppsats
Termin/år:	VT 2018
Handledare:	Eva Knuts
Examinator:	Thomas Bossius

Abstract

Titel: Det börjar med giftermål och slutar med...?

Författare: Beata Starkner & Sara Svensson

Termin och år: KP1125 V18 Kandidatuppsats i kulturvetenskap

Institution: Institutionen för kulturvetenskap

Handledare: Eva Knuts

Examinator: Thomas Bossius

Nyckelord: reality-TV, relationships, wedding, experts

Research about relationships and love is not a new phenomenon. The belief in true love can make people marry strangers on TV. The aim of this thesis was to examine the Swedish production of the TV-show *Gift vid första ögonkastet*. A qualitative approach has been used to gather data. A grand narrative analysis has been made of the show where stories about wedding, love and togetherness and how it is built up has been identified.

The result has been discussed based on three theories; Erving Goffmans (2014) theatrical performances, Anthony Giddens (1995) concept pure relationship and Anthony Giddens (1999) concept expert systems. Based on the theories the shows norm for love and the roles the participants can take in different situations has been highlighted.

It is not unusual to seek help from experts when we are to make decisions in our everyday life. Our results show that the participant put more trust in the experts than themselves when it comes to choosing a partner.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och frågeställningar	2
1.3 Avgränsningar	2
1.4 Tidigare forskning	3
1.4.1 Äktenskap/relationer	3
1.4.2 Bröllop	4
1.4.3 Dejtingprogram	4
1.4.4 Mediakultur	5
1.5 Teoretiska utgångspunkter	6
1.5.1 Publik	6
1.5.2 Roller och fasader	7
1.5.3 Främre region (scen) och bakre region (loge)	7
1.5.4 Ren relation	8
1.5.5 Expertsystem	8
1.6 Material och metod	9
1.6.1 Gift vid första ögonkastet	9
1.6.2 Kvalitativ metod	10
1.6.3 Insamlingsmetod – Observation	11
1.6.4 Fokusgruppsdiskussion	12
1.6.5 Narrativ analys	13
1.7 Vår egen forskarroll och etiska hänsynstaganden	14
2. Det var en gång	15
2.1 Tre bröllop	15
2.1.1 Förväntningar	16
2.1.2 Den stora dagen	17
2.1.3 Att spela rollen som gift	18
2.1.4 All in!	19
2.2 Ett kärleksideal	20
2.2.1 Leva själv är inget jag önskar	20
2.2.2 Inte bara ett äktenskap	21
2.2.3 Vad är en bra kärleksrelation?	22
2.2.4 En inramad parrelation	23
2.3 Ett expertsamhälle	24
2.3.1 Tron på experterna	24

2.3.2 Matematiskt mest perfekta paret	26
2.3.3 Att kunna hitta lyckans matematik.....	26
2.3.4 Att vara expert.....	27
2.3.5 Bakom fasaden	28
2.3.6 Tvivel på experterna.....	29
3. Skilsmässa.....	31
3.1 Vidare forskning.....	32
4. Källor, material och litteraturlista	33
4.1 Otryckta källor.....	33
4.2 Tryckta källor	34
4.3 Bilagor	37

1. Inledning

När vi bestämde oss för att skriva tillsammans och diskuterade val av ämne hamnade vi hela tiden i sidospår och började diskutera dejtingprogram. Dessa program intresserar oss väldigt mycket, framförallt serien *Gift vid första ögonkastet* som vi har valt att förkorta med GVFÖ. I denna serie får vi följa sex singlar som är trötta på att vara ensamma och tar hjälp av experter för att hitta en kärlekspartner. Vi hade många diskussioner om programmet och till sist kom vi fram till att vårt uppsatsämne borde handla om denna serie. Vi diskuterade mycket kring vilka experterna egentligen är? Hur går matchningarna till? Och går det att förklara kärlek med vetenskap? Vi funderade även på vad det är som gör att vi, tillsammans med många andra tittare, uppskattar detta program så mycket.

Dejtingprogram är ett fascinerande fenomen då det involverar tittaren att hemma i soffan med hejarop hoppas på att deltagare ska finna varandra och att kärlek ska uppstå. Samtidigt frammanar det andra känslor hos oss som nervositet inför en dejt eller besvikelse när det inte uppstår kärlek. Den stora berättelsen om kärlek, att finna en partner och att dela sitt liv tillsammans med någon annan har nästan en sagoliknande ton över sig. Det är berättelser som utan överdrift delas och känns igen med samma förståelse av många.

I GVFÖ arrangeras tre äktenskap utifrån vad experterna tror är de bästa matchningarna. Det börjar med bröllop men hur slutar det?

1.1 Bakgrund

Dejtingserier är ett populärt fenomen. Programuppläggen liknar varandra, två personer möts och vi får ofta med skämskudden i famnen följa hur deltagarnas hjärtan krossas eller hur två personer mot alla odds i slutet ändå får varandra. I GVFÖ arrangerar experter tre äktenskap där deltagarna får träffa sin partner först på bröllopsdagen. Därefter får deltagarna under en intensiv fyraveckorsperiod se om kärlek uppstår och om det är en perfekt matchning.

Utifrån de olika forum vi tagit del av som diskuterar GVFÖ har programmets upplägg beskrivits som kontroversiellt och oroväckande.¹ I ett öppet brev till SVT kräver tidigare deltagare att programmet borde läggas ner och de har beskrivit sin medverkan som traumatiserande.² Trots detta har GVFÖ sänts i tre säsonger mellan åren 2015–2017 och när denna studie är avslutad har säsong fyra precis haft premiär. Inga par har under de tre

¹ Upplägget i många andra dejtingprogram slutar med bröllop. GVFÖ skiljer sig på det sättet eftersom det inleds med giftermål, <https://www.expressen.se/noje/hard-kritik-mot-gift-vid-forsta-ogonkastet/>

² <https://www.svt.se/kultur/gift-vid-forsta-ogonkastet-3>

säsongerna fortsatt vara gifta efter att programmet är avslutat. Det som verkade vara den perfekta matchningen har alltid slutat med skilsmässa. Detta har experterna tagit till sig och har inför varje säsong rekryterat en ny expert med en annan aspekt på hur kärlek kan uppstå.³

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att kritiskt analysera programserien *Gift vid första ögonkastet* säsong tre. Vi kommer att ta hjälp av Goffmans teatrala metaforer, Giddens begrepp ren relation och teori om expertsamhället. Vi har valt att använda oss av metanarrativ som ett sätt att identifiera olika berättelser om äktenskap, tvåsamhet⁴ och kärlek som programmet berättar dem.

Våra frågeställningar kring *Gift vid första ögonkastet* är:

- Hur framställs bröllopet?
- Hur ser en önskvärd parrelation ut för deltagarna?
- Vilken funktion har experterna?

1.3 Avgränsningar

Ett val har varit att inte fokusera på genus i vår studie. Genus är ett begrepp som menas att kön är socialt och kulturell konstruerat. När vi har studerat GVFÖ har vi studerat parrelationer som en del av de stora berättelserna samt utifrån expertsamhället. Stereotypiseringar eller könsroller har inte varit av intresse i vår studie mer än att vi har konstaterat att paren utgör tre heterosexuella par. Utifrån vårt syfte har istället roller inom stora berättelser som parrelationer och bröllop varit av intresse. En annan avgränsning som gjorts på grund av tids- och platsbrist är att inte ha problematiserat programmets romantisering av arrangerade äktenskap.

³ <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/Rx9gmW/efter-floppen--sa-forandrar-svt-gift-vid-forsta-ogonkastet>

⁴ Tvåsamhet förstås här som en norm i samhället som präglar hur vi ser på relationer. Med begreppet menar vi en relation som utgörs enbart av två personer som har emotionella förbindelser med varandra. I vår studie används begreppet i förståelse av att en person önskar att leva tillsammans med en annan person och inte ensam, detta är vidare en norm där en person som själv valt att leva ensam ses som annorlunda och avvikande.

1.4 Tidigare forskning

1.4.1 Äktenskap/relationer

Ett ökat utbud av dejtingprogram har gjort att forskning kring kärleksrelationer och kärlek på tv har expanderat. Men att forska i parrelationer och kärlek är inget nytt fenomen. 1997 skrevs avhandlingen *Gemensamma liv. Om kön, kärlek och längtan* av genusvetaren och etnologen Lena Martinsson där hon behandlar ämnet relationer utifrån tio intervjuer med heterosexuella par. Martinsson menar att personernas berättelser om sig själva och hur de ser på relationer inte är entydig, utan innehåller många olika beskrivningar, liksom förståelsen av att ett *vi* är skiftande. Intervjupersonerna i hennes studie får berätta om hur de ser på sig själva och sin relation där hon även låter studiens deltagare diskutera normer, jämställdhet och könsroller och vad det betyder för respektive person. I sin studie visar hon även på hur heterosexuella normer upprepas men också utmanas.

Genusvetaren Anna Adeniji (2008) har i avhandlingen *Inte den typ som gifter sig? Feministiska samtal om äktenskapsmotstånd* intervjuat kvinnor som av olika anledningar inte vill gifta sig. Genom intervjuer, tidningar och tv-serier har hon skrivit om äktenskap och normer kring att vilja gifta sig och vad som händer när dessa kvinnor bryter normen. Adeniji belyser kulturella normer och diskuterar dem i relation till ett feministiskt perspektiv.

I Jennie Åströms (2008) magisteruppsats *Tvåsamhället - Om att förhålla sig till normer som skaver* från utbildningsprogrammet för samhälls- och kulturanalys görs en kritisk studie av normer kring heterosexuell tvåsamhet. Åström granskar även ensamboende singlar förhållande till normer kring heterosexuell tvåsamhet i deras vardagskontext. Tvåsamhetsnormen menar Åström kan kopplas samman till olika könsstereotypiska utövande och kan tolkas som att de begränsar singlars handlingsfrihet i förhållande till det tvåsamma livet.

Linda Bejermyr (2017) har i sin kandidatuppsats *Kärlekens tid har bevarat dess längtan: en hermeneutisk studie om kärleksrelationen i det senmoderna samhället* inom utbildningen sociologi med socialpsykologisk inriktning undersökt hur en kärleksrelation ser ut i det västerländska senmoderna samhället. Genom intervjuer med personer som varit gifta i minst 25 år har hon gjort en hermeneutisk studie av vad som är förutsättningarna för hållbar kärlek. Bejermyr diskuterar även kort *Gift vid första ögonkastet* i inledningen i relation till arrangerade äktenskap och hur arrangerade äktenskap som visas i tv kan förstås i vår samtid. Hon menar att tron på den äkta kärleken är så stark att vissa väljer att gifta sig med en främling i tv. I sin studie kommer hon fram till att en balanserad gemenskap, självständighet och olikheter hos partner bidrar till energi i relationer. Utifrån hennes studie är det karaktäristiska för en hållbar relation

något som går emot Giddens (1995) teori om det rena förhållandet och hur vi ser på kärlek i det senmoderna samhället. Istället menar Bejermyr att ett äktenskap inte behöver vara ett reflexivt och osäkert projekt.

1.4.2 Bröllop

Etnologen Eva Knuts (2006) har i sin avhandling *Något gammalt, något nytt - skapande av bröllopsföreställningar* undersökt hur bröllop görs och redovisat för vilka föreställningar det finns om bröllop. Genom intervjuer har hon följt par i deras planering och utförande kring bröllop. Knuts visar på bröllop som ett fenomen där vi tar det bröllop vi känner till som en självklarhet. Hon menar att det bröllop vi känner till idag är något mer än just ett juridiskt kontrakt som två personer går med på. I skapandet av det föreställda bröllopet som kan bestå av ett års planering innan bröllopet äger rum för en dag visar Knuts på hur det materiella spelar en stor roll.

1.4.3 Dejtingprogram

Dejting på tv har producerats i olika former, inför vår studie har vi därför tagit del av tidigare forskning som studerat just dejtingprogram ur olika perspektiv.

Kajsa Milstam (2016) skriver i sociologikandidatuppsatsen *Jakten på den rätta i rutan En kritisk diskursanalys av könsroller- och kärlekskonstruktioner i två svenska dejtingprogram* om de två dejtingprogrammen *Bonde söker fru* och *Tro, hopp och kärlek* där hon i sin studie visar hur kärlek och könsroller konstrueras i programmen. Hon undersöker även skillnader och likheter i hur de två olika programmen framställer kärlek. Milstam menar att de båda programmen har ett tydligt konstruerat kärleksideal som hon menar kan förstås i relation till Giddens (1995) begrepp om det rena förhållandet. I sin studie visar hon även på hur manliga och kvinnliga könsroller konstrueras, där kvinnan ska vara drivande och engagerad i dejtingen medan mannen ofta ses som passiv.

I kandidatuppsatsen *"Det är ju inte så roligt att vara ensam"* En studie om heteronormativitet i svensk reality-TV inom medie- och kommunikationsvetenskap skriver Linnea Andersson och Moa Edvardsson (2016) också om programmen *Bonde söker fru* och *Tro, hopp och kärlek*. Med utgångspunkt i queerteorin undersöker de bland annat hur heteronormen synliggörs i programmen. De undersöker även vilka diskurser som finns kring en parrelation och menar att kärleksförhållandet framställs som en problemlösare och att singelskapet orsakar ett utanförskap och känsla av att vara misslyckad. I deras studier diskuterar de även förhållandet i samband med att vara redo för ett förhållande där tidpunkt och timing är

viktiga komponenter för att känna sig redo för ett kärleksförhållande. Med hjälp av citat från de två programmen visar de hur deltagarna anser att en bör ha klarat av en rad saker i livet innan en är redo att söka efter kärleken.

I Daniel Svenssons (2017) kandidatuppsats *Den sista magin: porträtteringen av kärlek som vetenskap i två svenska tv-produktioners sökande efter den perfekta matchningen* i medie- och kommunikationsvetenskap undersöker han programmen *Kärlekskoden* och *Gift vid första ögonkastet*. Svensson menar att det är två samtida produktioner som har gemensamt att de porträtterar kärlek och relationer utifrån ett vetenskapligt perspektiv. Syftet med uppsatsen är att med hjälp av kvalitativ innehållsanalys belysa hur de båda tv-produktionerna konstruerar och förklarar vad kärlek är och hur en relation är och bör se ut. Svensson undersöker också förhållandet mellan känsla och rationalitet utifrån de två programmen och menar att de har ett symbiotiskt förhållande.

1.4.4 Mediakultur

Reality-tv har under en lång tid förkastats som skräp-tv och ansetts "fördumma" den publik som konsumerar sådana slags tv-program. Idag har synen på detta delvis förändrats och forskare menar att publiken istället kan skapa mening genom sitt tv-tittande. Vi menar att detta är ett viktigt perspektiv att ha med.

Trots att första utgåvan av *Understanding popular culture* av historikern John Fiske kom ut 1989 är hans syn och tankar på masskultur och publik aktuella än idag. Inte minst med tanke på de olika åsikter om dejtingprogram som hörs idag. Fiskes (2010) huvudtes är att människor konsumerar medier för att skapa mening i sin vardag. Till skillnad från en syn på masskultur som gör publiken till passiva åskådare menar Fiske att populärkultur används som ett sätt för publiken att skapa deras egna tolkningar av budskapet som sänds ut. Fiske lyfter alltså fram att det finns ett kritiskt tänkande från publikens sida bakom den konsumtion av masskultur som sänds ut.

Malin Johansson (2012) har inom medie- och kommunikationsvetenskap skrivit kandidatuppsatsen *Finns det ett förnedringsmoment i de svenska reality-programmen? En attitydstudie om inställningen till realityprogram* där hon med hjälp av två fokusgrupper diskuterar program som bland annat *Ullared*, *Böda Camping* och *Ensam mamma söker* med hjälp av teman som klass, etik och identitet. Hon menar att realityprogrammen ofta anklagas för att inte dra en gräns mellan offentligt och privat. Studien tar upp delar som förnedring i tv, stereotyper och kändisindustri. Utifrån de medverkande i Johanssons studie menar hon att det

finns ett förnedringsmoment i programmen och att produktionen förstärker stereotypa skildringar av personer.

Med fokus på ett tittarperspektiv skriver medie- och kommunikationsprofessorn Annette Hill (2005) i boken *Reality TV: audiences and popular factual television* om genren reality-tv där hon menar att förkasta all reality-tv som skräp är att ignorera utvecklingen av genren under de senaste åren. Hon menar att genom att förstå hur tittare svarar på reality-tv kan vi lära oss hur nutida tittare ser på program inom genren. Genom frågor som bland annat *tror publiken reality-tv är på riktigt?* och *kan människor lära sig av att titta på reality-tv?* undersöker hon hur tittare tänker kring det etiska, och hur de bedömer äktheten i olika typer av program.

I boken *Mediekultur, mediesamhälle* av professorn i medievetenskap Jostein Gripsrud (2011) beskrivs media som ett sätt att definiera verkligheten och på så sätt även definiera vilka vi är. Han menar att den gemensamma information som vi får av medier skapar en slags föreställd gemenskap hos publiken. Medierna är inte maktlösa, de påverkar oss varje dag. Men i första hand påverkar de oss genom att bekräfta redan existerande förhållanden i samhället. Därmed menar Gripsrud att vi bör förstå medier i relation till att vi (publiken) även påverkar medier. Men även att vi blir påverkade av mycket annat i samhället. Gripsrud skriver även om hur en berättelse är uppbyggd där berättarformen är något vi lär oss som små. Han kallar den återkommande berättarstrukturen för kulturell grundform, som i vår uppsats står i synonym till metanarrativ.

1.5 Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel kommer vi beskriva de teoretiska utgångspunkter vi använder i analysen. De teorier vi kommer ta upp är Erving Goffmans (2014) *teatrala metaforer*, Anthony Giddens (1995) begrepp *ren relation* och Anthony Giddens (1999) begrepp *expertsystem*. Dessa teorier valdes utifrån vårt syfte och de frågeställningar vi har.

1.5.1 Publik

Erving Goffman (2014) beskriver vardagens praktiker med teatrala metaforer där individen beroende på situation och kontext tillåts att spela olika roller. Framträdandet som Goffman kallar det är beroende av observatörerna/publiken, alltså ett interagerande, och att publiken tar rollen på allvar. Det innebär att publiken förväntar sig att personen som spelar rollen är trovärdig och har de egenskaper som rollen kräver. Äkthet är något som Goffman menar är av betydelse då rollen som spelas av individen bör vara så trovärdig som möjligt (Goffman, 2014:25). Personen som utför framträdandet har en fasad som används antingen avsiktligt eller omedvetet

i rollen. Informationen som förmedlas av personen som utför ett framträdande är av betydelse då publiken kan hitta likheter i situationen och sätta det i en större kontext för att känna igen mönstret. Detta innebär att publiken bara behöver vara bekant med en liten mängd fasader för att veta hur de ska reagera på situationen (ibid:28,32).

1.5.2 Roller och fasader

Det finns sociala etablerade roller som är lämpade att inta i olika sociala kontexter, dessa roller tenderar att bli stereotypiserade förväntningar från publikens sida och skapar en kollektiv representation. Goffman (2014) menar att det finns många etablerade sociala fasader som personen kan välja bland i sitt framträdande (Goffman, 2014:33). Å andra sidan tillåter vissa situationer mindre valmöjlighet då situationen och publiken utgör en förväntan över hur den agerande personen ska framträda, med andra ord är detta sociala normer för hur vi förväntas uppträda i vissa rum eller med vissa människor.

1.5.3 Främre region (scen) och bakre region (loge)

Som vi inledningsvis nämnde är Goffmans (2014) teorier metaforer i ett teatersammanhang vilket blir extra tydligt med hans förklaring kring främre och bakre region. Vi har valt att diskutera detta med motsvarande begrepp *scen* och *loge*. Ett framträdande förutsätter att personen agerar på scen och i kontakt med andra människor. Framträdandet på scen kan ses som ett sätt att förkroppsliga vissa normer (Goffman, 2014:97f). Logen å andra sidan handlar om rum där personen kan lägga av sig sin fasad, ta en paus från sina repliker och kliva ur sin roll. Sovrum och badrum är typiska privata loger där publiken inte har insyn. I dessa rum gör sig personen redo för att möta publiken på nytt, återhämta sig och inta nya roller (ibid:102f, 110). Framträdandet inbegriper även det Goffman kallar för *inramning*. Inramning innebär all den rekvisita som finns på scen som möbler och hur ett rum är utformat. Dessa materiella ting menar Goffman är avgörande för om personen kan spela en viss roll eller inte, och så fort personen lämnar scenen som har den specifika rekvisitan slutar därmed personen spela sin roll (ibid:29). Ett exempel är på ett sjukhus där en läkare med sin läkarrock och stetoskop inom sjukhuset antar rollen som läkare, när hen sedan lämnar sjukhuset och tillhörande rekvisita slutar hen spela sin roll och en annan roll intas.

1.5.4 Ren relation

Giddens (1995) skriver inte uttalat att det handlar om ett västerländskt posttraditionellt samhälle, vår förståelse är ändå att han utgår från ett sådant och kommer därför skriva det.

Vad en kärleksrelation är och hur den bör vara har sett olika ut över tid. Giddens (1995) menar att kärlek länge förknippades med sexualitet inom äktenskapet, men att denna förståelse har förskjutits och kärlek förknippas alltmer med sexualitet inom vad Giddens beskriver som den rena relationen. Grundläggande för en ren relation är att den etableras för individens egen skull. Yttre faktorer kan spela in såsom ekonomisk eller vinning för familjen men det är sällan de primära anledningarna till relationens existens. Den rena relationen vilar på att relationen är ömsesidigt tillfredsställande och att två personer vill vara i relationen. Om relationen ger parterna det de önskar och behöver så kommer också förhållandet fortlöpa (Giddens, 1995:58).

Premisserna för den rena relationen förutsätter bland annat vad Giddens (1995) menar är en sammanflödande kärlek, som innebär ett jämlikt känslomässigt utbyte av känslor och tankar. Om parterna är känslomässigt intima och visar sin sårbarhet för varandra kommer också kärlek växa fram. Den sammanflödande kärleken placerar även den sexuella intimiteten i centrum för äktenskapliga förhållanden. Den sexuella intimiteten bör vara ömsesidig och exklusiv i samma utsträckning som parterna anser den vara väsentlig och eftersträvansvärd. Därmed blir den sexuella intimiteten också en premis för den rena relationen (Giddens, 1995:61f).

Det traditionella äktenskapet i västvärlden har länge förknippats med långsiktighet och villkorslös kärlek vilket den rena relationen inte i samma utsträckning garanterar. Om en ren relation ska hålla i längden menar Giddens (1995) att ömsesidig trohet och tillit är ett måste. Det kan vara att en delar med sig av känslor och praktiker exklusivt med varandra, visar sidor för varandra som en annars inte skulle visa öppet (Giddens, 1995:123f). På grund av att den rena relationen bygger på ett ömsesidigt utbyte av känslor kan förhållandet ses som oberäkneligt eftersom det endast kommer fortlöpa så länge parterna vill vara i relationen.

1.5.5 Expertsystem

Giddens (1999) menar att människan genomgår en förändring i den västerländska posttraditionella värld som genomsyras av abstrakta system. Människan har alltid behövt välja och välja bort, men i ett tidigare traditionssamhälle var valen för individen mer självklara eftersom valen var färre. Det moderna västerländska samhället erbjuder individen en mängd val och sällan någon hjälp med vad hen bör välja, därför kan experter ge oss råd om allt från vad vi

ska äta till vilken träningsform vi ska ägna oss åt. Genom en ökad globalisering av media får människor också se fler valmöjligheter som gör valet ännu svårare (Giddens, 1999:101,105).

Expertsystemen bygger på tillit, med andra ord bygger det på en tillit till experterna (Giddens, 1999:164). Expertsystem definieras av kunskaper som flyttar sig mellan individer, i jämförelse med ett samhälle där expertisen var fördelad till tradition och en specifik auktoritet som kyrkan. Expertsystemet däremot, har ingen slutgiltig auktoritet och är därför ständigt öppet för förändringar. Systemet av experter beskriver för oss hur vi ska agera utifrån våra problem i vardagen, detta kan ta sin form ibland annat självhjälpböcker och terapi. I och med en maktfördelning över expertisen utgörs systemet av flera åsikter kring vad som är rätt och fel, detta gör att experternas råd ofta säger emot varandra (ibid: 105,170).

I vår studie utgörs expertsystemet just av uttalade experter, vi ser att experterna i GVFÖ går att diskutera med hjälp av Giddens (1995) tankar om expertsystem. Vi ser även att det går att utveckla hans tankar och försöka förstå varför deltagarna i programmet är i behov av experter och vem som idag får kalla sig expert. Vi har tagit hjälp av Giddens tankar om expertsystemet för att diskutera experterna i GVFÖ, i ett försök att undersöka varför deltagarna väljer att ta hjälp av experters råd för att hitta en partner.

1.6 Material och metod

Vi redovisar här för hur vårt material ser ut och hur vår studie genomförts. Vi kommer även att redogöra för våra val av metoder och hur de hjälpt oss i analysen. Vidare kommer vi diskutera vår egen forskarroll och etiska ställningstaganden.

1.6.1 Gift vid första ögonkastet

Vi har sett alla tre säsonger av GVFÖ men har i vår studie valt den tredje säsongen för vår analys. Vi har transkriberat alla åtta avsnitt i säsong tre, detta gav oss ett textmaterial på cirka 50 sidor. I resultatet kommer vi använda oss av citat hämtat från GVFÖ säsong tre och kommer då referera "(GVFÖ, 2017, avsnitt x)".

Val av säsong grundar sig i att det är den senaste säsongen som sändes av serien. Varje säsong har åtta avsnitt och är ungefär 45 minuter långa. Programserien är en dokusåpa som handlar om sex singlar som valts ut av experter och tillsammans bildar tre par. Först vid giftermålet får singlarna träffa den partner som experterna matchat ihop dem med. Serien är baserad på Snowman Productions ASP format *Married at first sight*. I Sverige är serien producerad av produktionsbolaget Baluba. GVFÖ hade premiär i Sverige 2014 på SVT Flow

och det har hittills gjorts tre säsonger.⁵ Programmet har även producerats i Danmark, Norge, Australien, USA och England.

Dokusåpan och det sociala experimentet går ut på att ett expertteam parar ihop sex singlar som sedan träffas första gången på deras bröllop tillsammans med släkt och vänner. Efter bröllopet åker respektive par iväg på en resa i två dagar. När paret kommer hem igen ska de besluta om vem de ska flytta in hos och spendera 3,5 veckor tillsammans som gift par. När paret har delat sin vardag tillsammans i några veckor ska de ta ett individuellt beslut om de ska fortsätta vara gifta eller skilja sig.

I säsong tre var det totalt 761 singlar som sökte in till programmet, varav 205 var heterokillar, 531 heterotjejer och 25 HBTQ-personer, detta gav 109 147 möjliga matchningar (GVFÖ, 2017, avsnitt 1). Expertteamet som inte bara parar ihop deltagarna utan även finns med dem under hela serien består av en präst och själasörjare, en psykolog specialiserad på attitydpsykologi, en samtalsterapeut med 35 års erfarenhet av parterapi och en sexolog som för säsong tre är ny expert (se bilaga). Exakt hur matchningen mellan de olika personerna går till får vi som tittare aldrig reda på men programmet säljs in med att kärlek går att förklara genom vetenskap. Det vi som tittar däremot får veta är att varje deltagare får göra olika tester med experterna och berätta vad de värderar i en relation för att experterna ska kunna lyckas med en ”perfect match”. Under tiden paret bor tillsammans lär de känna varandra och inser efterhand vem personen är som de har gift sig med. Det uppstår konflikter baserade på kommunikationsproblem, olika värderingar och brist på förståelse. Enskilt eller ihop vänder de sig till experterna om råd och för att komma vidare i relationen. Deltagarna består av tre kvinnor och tre män och som alla är ute efter ett heterosexuellt förhållande.

1.6.2 Kvalitativ metod

Vi har valt att använda en kvalitativ metod i vår analys av GVFÖ. Kvalitativa metoder definieras som en motsats till kvantitativa metoder och bygger på att samla in till exempel intervjumaterial och observationsanteckningar. Kvantitativa metoder är å andra sidan användbart när en vill undersöka ett statistiskt material och siffror. Kvalitativa metoder är användbara på områden när en som forskare vill studera exempelvis känslor, tankar eller makt. Medan kvantitativa metoder kan ge kunskap om hur ofta, hur många och hur länge (Ahrne & Svensson, 2015:10).

Vi har valt kvalitativ metod framför kvantitativ därför att det finns en begränsning i den kvantitativa metoden, det är till exempel svårt att förklara sociala interaktioner och hur

⁵ https://sv.wikipedia.org/wiki/Gift_vid_f%C3%B6rsta_%C3%B6gonkastet

människor förstår sig själva och varandra i samhället. Kvalitativa metoder fångar däremot upp nyanser och kan skapa en förståelse av individer eller ett visst fenomen. Vad som gör att en som forskare väljer den ena eller den andra metoden beror på vilket syfte och vilka frågor en har i sin studie (Ahrne & Svensson, 2015:12ff). I vår studie är vi intresserade av en djupare förståelse med olika perspektiv på programmet, detta göra att en kvantitativ metod väljs bort. Den kvalitativa metoden har fått viss kritik mot sig eftersom ett material som samlas in med hjälp av den metoden är svårt att generalisera (ibid:26f). Bristen på generaliserbarhet i vår studie ser vi inte som ett problem eftersom vi menar att detta bara är en av många tolkningar av programmet och vårt syfte är inte att generalisera utan istället att visa på en tolkning av vårt begränsade material.

1.6.3 Insamlingsmetod – Observation

En typ av kvalitativ metod är observation som vi har använt som insamlingsmetod av vårt empiriska material. Observationer ger information om fenomen och hur de verkar inom vissa sociala och kulturella sammanhang. Till skillnad från intervjuer kan observationer ge information om sådant som människor inte tänkt berätta eftersom det ses som självklart. Människor är inte alltid medvetna om sina handlingar vilket gör att en observation kan vara en tacksam metod för att få syn på sådant som inte sägs. Kroppsspråket är en viktig faktor i observation då det kan berätta hur en person upplever en viss situation. Dock kan en forskare givetvis aldrig veta vad en person egentligen känner vilket gör att hen bör vara försiktig med att göra slutgiltiga tolkningar av en händelse (Pripp & Öhlander, 2011:114f).

Observationer avser en begränsad plats och idag har förståelsen för plats utökats till att även handla om virtuella rum till exempel på internet (Pripp & Öhlander, 2011:117f). I vår studie är alltså GVFÖ säsong tre den plats vi kan se och observera. Genom att studera åtta avsnitt av GVFÖ har vi observerat deltagarna i serien, vilka metanarrativ som berättas och hur deltagarna förhåller sig till dessa. Pripp och Öhlander (2011) redogör för två sätt att observera på, öppet och fokuserat. Den öppna observationen syftar till att observera mycket och allt möjligt. En öppen observation kan fungera som underlag för att ställa nya frågor till sitt material. I en fokuserad observation prövar forskaren sina påståenden och vid detta stadi bör forskaren ha bestämt vad hen ska titta efter (ibid:128). Sammanlagt har vi sett den tredje säsongen fem gånger. De två första gångerna gjorde vi en öppen observation med syftet att skapa en bild av programmets upplägg och karaktärer. Vi ringade in olika teman och metanarrativ som vi ansåg var extra framträdande och genomgående i serien. Därefter tittade vi på serien ytterligare tre

gångar och hade då dessa metanarrativ i åtanke och fokuserade på vad dessa berättelser egentligen förmedlade men även hur de var utformade.

En studie utförs alltid av en formad blick, det vill säga att forskaren går in med en förförståelse grundat på egna erfarenheter, åsikter och fördomar. Därför bör forskaren ställa sig kritiskt till sina förutfattade meningar och försöka ringa in dem för att förstå vad som kanske vinklar studien. Under en observation antecknar forskaren och försöker beskriva det fenomen som hen betraktar. Det kan även vara nödvändigt att jämföra sina egna beskrivningar av en situation med någon annans (Pripp & Öhlander, 2015:131ff). När vi tittade på de åtta avsnitten av GVFÖ antecknade vi sådant vi tyckte var värt att notera. Eftersom vårt material har varit offentligt material och många andra har tagit del av det, kompletterade vi våra egna anteckningar med att samla en fokusgrupp för att titta på ett avsnitt och se vad för diskussioner som uppstod om programmet.

Att kombinera olika material för att utöka sin förståelse för det valda ämnet kan vara en bra idé och är vanligt inom kvalitativa metoder, detta kallas för materialtriangulering (Pripp & Öhlander, 2015:116). Kombinationen observation och fokusgruppsdiskussion såg vi som ett komplement till vår studie som vi presenterar nedan.

1.6.4 Fokusgruppsdiskussion

Fokusgrupper kan förklaras som gruppdiskussioner där samtalen kretsar kring ett specifikt valt tema eller ämne. Syftet kan bland annat vara att komma åt informanternas tankar kring ett specifikt ämne och hur de samtalar kring det (Dahlin-Ivanoff, 2015:81,84). Grundläggande för en fokusgruppsdiskussion är dock att informanterna är förtrogna med ämnet sen tidigare. Många forskare menar också att det finns en vikt i att informanterna utgör en homogen grupp rörande ålder, kön och socioekonomiska faktorer (ibid:81,86). I vår fokusgruppsdiskussion deltog tre personer från vår bekantskapskrets, två av personerna var bekanta med programmet och en person hade inte sett programmet tidigare. Eftersom vårt syfte inte är att analysera eller samla in information om vad just en specifik grupp anser om GVFÖ så lades ingen större vikt vid valet av informanter i det avseendet. Vår fokusgruppsdiskussion pågick i ungefär en timme vilket brukar ses en rekommenderad tid (ibid:89).

För att starta en gruppdiskussion kan nyckeldiskussionsfrågor vara av relevans (DahlinIvanoff, 2015:84). Inför vår fokusgruppsdiskussion hade vi därför förberett teman som kunde vara relevanta att diskutera kring, exempelvis hur informanterna ser på äktenskap, kärlek och tvåsamhet i relation till programmet. Våra informanter fick se första avsnittet av GVFÖ säsong tre. Vi uppmuntrade informanterna att anteckna tankar och reaktioner om de själva ville

under programmet. Efter programmet lät vi informanterna diskutera programmet utan att vi själva aktivt deltog i diskussionen. Samtalet flöt på bra och våra nyckeldiskussionsfrågor blev aldrig aktuella. Informanterna diskuterade GVFÖ:s utformning, deras känslor som uppstod under avsnittet och tankar de hade om programmets deltagare. Intervjun med våra informanter spelades in och har därefter transkriberats för att hitta eventuella teman och infallsvinklar som kunde utmana våra egna tankar om programmet.

1.6.5 Narrativ analys

Eftersom vi har valt att studera hur berättelser byggs upp så passar den kvalitativa metoden narrativ analys oss för att analysera vårt material. Med en narrativ analys kan vi undersöka vad GVFÖ innehåller för berättelser och hur dessa berättelser ser ut. Alexa Robertson (2012) beskriver narrativ som ett redskap för att skapa en gemensam berättelse. Genom att studera narrativ, eller berättelser, kan de ge oss insikter om vårt samhälle och narrativen skapar en gemensam berättelse. Robertson menar att en narrativ analys innehåller många olika redskap där forskaren kan välja relativt fritt vad hen vill använda sig av och bli inspirerad av (Robertson, 2012:220–224).

Det finns många anledningar att använda sig av narrativ analys, en av dessa är att forskaren kan ta del av hur makt genomsyrar vår förståelse av samhället och hur människor uppfattar situationer i relation till detta. Narrativ analys ger oss inte bara insikt på en individnivå utan fungerar även på en kollektiv nivå, för att förstå hur olika grupper i samhället skapar mening och gör omvärlden förstådd (Robertson, 2012:225). Narrativ analys handlar med andra ord om att studera samhället och försöka få en djupare förståelse för det.

Robertson (2012) menar att det finns fyra olika sätt att analysera narrativt material på, holistiskt-innehållsligt, holistiskt-formbaserat, kategoriskt-innehållsligt samt kategorisktformbaserat. Det kategoriska-innehållsliga innebär att en definierar kategorier inom ämnet som studeras. Enskilda citat i texten plockas ut och samlas ihop. Fokus här ligger på narrativens innehåll som de syns i enskilda delar av den hela historien (Robertson, 2012:237). Detta sätt att läsa narrativ kommer vi att använda oss av i vår studie.

I en narrativ analys kan en också se efter *metanarrativ* även kallat stora berättelser. Metanarrativ kan förstås som kollektivt skapade berättelser som frambringar mening och gemensamma referensramar bortom individnivå. Metanarrativ fungerar dels som ett medel för att skapa kollektiva gemenskaper men även ifrågasätta och skapa nya referensramar. Med andra ord det är viktigt att poängtera att metanarrativ inte är statiska utan förändringsbara (Palmenfelt, 2014:16). *Metanarrativ* verkar även för att göra saker och ting mer begripliga för människor

generellt sett. Vanligtvis brukar metanarrativ förbigå en eller ses som oskyldiga eftersom de är så pass naturaliserade (Robertson, 2012:242). Vår förståelse av metanarrativ i vår studie är att de kan liknas vid normer som människor och samhällen förhåller sig till.

1.7 Vår egen forskarroll och etiska hänsynstaganden

Eftersom vi båda har ett stort intresse av dejtingserier och tidigare har följt alla säsonger av GVFÖ, var vi medvetna om att vi redan var insatta i programmet och därför behövde se på materialet med nya perspektiv. I vår studie har vi därför aktivt försökt distansera oss ifrån vår tidigare uppfattning för att öppna upp för nya infallsvinklar och förståelser. Vi har ifrågasatt våra tidigare tankar om programmet, tagit hjälp av bland annat teorier och en fokusgrupp för att öppna upp för nya perspektiv att se programmet på.

Beroende på vad studien berör bör även olika etiska reflektioner övervägas och tas hänsyn till. Inom olika discipliner ställs olika krav på forskningsetik och därför bör varje forskare undersöka vad som gäller för just hans studie (Söderbom & Ulvenblad, 2016:97). GVFÖ går under offentligt material, det innebär att deltagarna i tv-produktionen själva har valt att ställa upp och godkänt sin medverkan i programmet. Det framgår dock inte av serien huruvida deltagarna kan avbryta sin medverkan i produktionen under inspelningen. Om det på något sätt skulle vara problematiskt menar vi att detta bör ha med ett samtyckeskrav som deltagarna frivilligt undertecknat.

Vårt fokus ligger på hur programmet, experterna och deltagarna förhåller sig till metanarrativ som bröllop, tvåsamhet och olika former av lycka. Det är med andra ord produktionen av GVFÖ vi är intresserade av och hur deltagarna agerar i relation till metanarrativen. Vad deltagarna gör eller hur de är bakom kameran är alltså inte av intresse och görs därmed inte anspråk på. Vi är också medvetna om att en analys av deltagarnas privata tankar, känslor och praktiker skulle tendera att bli problematiskt och skapa etiska dilemman. Vår analys och slutsats görs därmed på de metanarrativ som serien utgår ifrån och de karaktärer som vi menar produktionen porträtterar.

Inför vår fokusgruppdiskussion berättade vi för våra informanter att samtalet skulle spelas in och transkriberas och fick deras godkännande. I linje med Vetenskapsrådets (2002) etiska riktlinjer valde vi att anonymisera våra informanter vilket också förmedlades till dem.

2. Det var en gång...

2.1 Tre bröllop

På bröllopsdagen möter deltagarna varandra för första gången. För att ge paren en introduktion av varandra har deras vänner blivit ombudda att ge en beskrivning av dem som sedan läses upp av vigselförrättaren, dessa beskrivningar har vi använt oss av när vi presenterar deltagarna. Första paret ut är Michael och Louise som beskrivs av sina vänner såhär:

“Micke är en sprallig och äventyrlig kille. Han gillar fart och fläkt men även lugna hemmakvällar. Att skruva på bilen är ett stort intresse. Så är han plötsligt borta så är garaget ett bra ställe och leta på. Micke är rolig, omtänksam och har ett stort hjärta. Den enda pusselbiten som saknas i hans liv är kärleken och den hoppas vi att han nu hittat” (GVFÖ, 2017, avsnitt 2).

“Louise är en omtänksam och varm tjej med ett skratt som smittar av sig på alla i sin omgivning. För henne är vänner och familj det viktigaste som finns och vi som har äran att ha henne i våra liv känner oss lyckligt lottade” (GVFÖ, 2017, avsnitt 2).

Nästa par som matchas och gifter sig är Magnus och Sofia:

“När du tackar ja till ett äktenskap med Magnus tackar du ja till en man som inte kommer att tveka på att ställa upp för dig när du behöver honom som mest. Du tackar ja till en man som kommer göra den gråaste av dagar till en solskenshistoria. De enda dagar som eventuellt går i moln är om hans favoritlag Lugi skulle förlora i handboll. Magnus är en älskvärd och social person som får människor i sin närhet att må bra. Magnus är helt enkelt en person som man vill vara med” (GVFÖ, 2017, avsnitt 2).

“Sofia, det är hon du får dem varmaste kramarna av. Det är hon du äter för mycket lakrits med, hon du dansar med tills de stänger, hon du träffar för att prata känslor med, hon du tar den sista shotten med, hon du skrattar med på mörrumska, hon du upplever något nytt med varje ögonkast” (GVFÖ, 2017, avsnitt 2).

Det sista paret är Mats och Elizabeth som beskrivs såhär av sina vänner:

“Mats är en levnadsglad, social gourmand som gillar att utmana sig själv och ser till att sätta guldkant på tillvaron, han är seriös och kräsen. Som den drivna entreprenör han är älskar han sitt jobb. Blott aktra [sic] de slag som hamnar mellan fem och sju, bryter denna lag. För att hinna med och finna ork tränar han som en tok. Cyklar hit och dit, ofta längre än vad benen håller för hans aktningsvärda ålder” (GVFÖ, 2017, avsnitt 2).

“Elizabeth är en vuxen kvinna i en ungdomlig själ och kropp. Hon står längst fram vid scenen och diggar till konserter och för henne är ålder bara en siffra. Hon har lika bra koll på shopping och skönhet som på själsliga och mänskliga möten. Hon pratar och hon lyssnar, hon ger av sig själv i relationer och tar nyfiket emot dem hon möter på sin väg” (GVFÖ, 2017, avsnitt 2).

“För tredje året i rad kommer sex deltagare att gifta sig i ett av experter arrangerat äktenskap” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1). Med de orden inleds den tredje säsongen av GVFÖ. Ett av de största och mest genomgripande metanarrativ i GVFÖ är själva bröllopet och som tittare får vi följa med på

företeelser som kännetecknar det klassiska bröllopet. Bröllop förstås i en större kontext som något många kan relatera till och som är kopplat till även andra metanarrativ som kärlek, lycka och tvåsamhet. Sex singlar har nu valts ut av experter och parats ihop med sin bästa matchning. Var och en av deltagarna kallas in till experterna och får berättat för sig att de ska gifta sig om två veckor. Efter samtalen med experterna får vi följa med när deltagarna berättar för en familjemedlem eller vän om att de har blivit antagna till programmet och ska gifta sig om två veckor. Samtliga anhöriga reagerar med glädje, spänning och några med glädjetårar.

2.1.1 Förväntningar

Inför bröllopet är deltagarna spända och givetvis nyfikna på vem det är de ska gifta sig med. Deltagarna uttrycker glädje över experternas besked, de lämnar nu det gamla bakom sig och träder in i en ny fas i livet. Elizabeth uttrycker det som att hon har ett hav av känslor inom sig och känner mycket kärlek till dagen, alla som kommer vara där och framför allt till sin man. Mats säger att det hade varit trevligt att träffa någon att bli gammal med. Vi kan även se förväntningarna inför bröllopet som ett metanarrativ. På bröllopsdagen förklarar Michael sina känslor inför bröllopet genom att säga att det känns som att ha dragit högsta vinsten men att han inte vet vad som finns bakom luckan. Han säger också:

”Alltså det är ju så fint här och allting så man blir ju, det är magiskt precis som det här bröllopet kommer vara också känner jag. Det är nu sagoberättelsen börjar här, snart står man där man och hustru [...] det jag hoppas på som ska hända är ju självklart att jag blir kär och att vi är gifta och stannar gifta så länge vi lever. Det är det giftermål handlar om. Tills döden skiljer oss åt” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Michael liknar bröllopet och det som ska komma efteråt med en sagoberättelse vilket inte är en ovanlig metafor för ett bröllop och livet tillsammans med en partner efter det. Knuts (2006) diskuterar i sin avhandling magin som många kopplar till bröllop (Knuts, 2006:18, 31) Vi känner också igen liknelsen kanske främst i filmer, det sagolika bröllopet och alla lyckliga dagar som ligger framför det nygifta paret. I Michaels berättelse hoppas han på att giftermålet ska innebära att han och hans fru är tillsammans tills döden skiljer dem åt.

Till skillnad från Giddens (1995) begrepp ren relation visar Michael på ett annat sätt att tänka kring kärlek och äktenskap, eftersom Giddens syn på senmodern kärlek och begreppet ren relation innefattar ett ömsesidigt utbyte av känslor och att kärleken inte tas för given. Utifrån förståelsen av Giddens utgör därmed äktenskapet inte någon garanti för att förhållandet ska fortlöpa. Tvärtom, kärlek kräver arbete och att personerna som ingår äktenskap vill vara i relationen. Det är inte döden som skiljer oss åt inom ett äktenskap utan kärleken. Den generella bilden av kärlek som förmedlas av främst experter i GVFÖ är i linje med den som Giddens beskrivit, där par inte tar kärlek för givet utan ständigt arbetar för att den ska hålla. Linda

Bejermyr (2017) har utifrån sina informanter i sin studie kommit fram till att deras syn på långvarig relation skiljer sig från den rena relationen. Istället tillämpar Bejermyr ett eget begrepp, den bärande relationen, som innefattar dels den rena relationen men även den romantiska kärleken som innebär att ett par tror på kärleken till varandra och därför kommer relationen vara långvarig (Bejermyr, 2017:33). Sammanfattningsvis är synen på vad som utgör en långvarig relation som många eftersträvar inte entydig. Det är möjligtvis mer komplext än hur Giddens beskriver premisserna för en långvarig kärleksrelation och svaret på hur vi bäst når dit skiljer sig åt.

2.1.2 Den stora dagen

Två veckor innan bröllopet får vi följa deltagarnas förberedelser inför bröllopet. Vi får följa med när de letar efter brudklänningar tillsammans med sina vänner, köper skor och besöker frisören. Vi får också följa med på Magnus svensex och Sofias möhippa och se när de laddar upp och firar med sina vänner. På själva bröllopsdagen får vi även ta del av deltagarnas gåvor eller brev till varandra. Deltagaren Louise får tio röda rosor av sin matchning Michael, han skriver i ett brev att han inte fått chansen att fria till henne men att buketten med rosorna kan ses som en symbol för ett frieri.

Bröllopet äger rum i en äldre slottsliknande byggnad nära vattnet i en lummig grön miljö. Lokalen där paren gifter sig är ett ljust rum med blommor och levande ljus längs med alla kanter. På väggarna hänger svartvita foton av par som tidigare gift sig, en person i vit klänning och en person i mörk kostym. När brudgummen stiger in i bröllopslokalen där ceremonin ska äga rum är hans släkt placerad på höger sida och brudens på den vänstra. Under vad som ser ut att vara en lång stund står brudgummen där ensam och inväntar sin brud.⁶ Deltagaren Michael byter några nervösa ord med Louises släkt medan Magnus säger att han känner sig väldigt berörd av hela situationen. Efter en stund stiger tärnorna in och sätter sig på första raden och ett genomgående sorl hörs i lokalen. Tillslut kliver bruden försiktigt in och går nervöst mot brudgummen, applåder och hurrarop hörs från vänner och släkt. Deltagarna möts nu för första gången och efter lite nervöst fnitter och formella hälsningar tar vigselförrättaren ordet och läser upp några rader som vänner till respektive deltagare formulerat. Därefter frågar vigselförrättaren om deltagarna vill säga ja till varandra och ingå äktenskap.

⁶ Brud och brudgum går vanligtvis alltid in i lokalen tillsammans när bröllop görs. Att brudgummen står ensam och väntar på sin brud går ifrån hur bröllop i regel ser ut. En förklaring till att paren inte går in tillsammans här kan dels vara tanken om att det betyder otur om brudgummen ser sin brud innan bröllopet, eller möjligtvis för att bygga upp en spänning inför tv-tittarna och göra underhållande tv.

Deltagarna byter ringar och uppmanas nu att omfamna varandra om de vill, de har nu ingått äktenskap och går tillsammans ut ur lokalen där de möts av släkt och vänner som jublar och kastar ris. Bröllopsparen tas sedan iväg för bröllopsfotografering och fortsätter sedan mingla med gästerna. Därefter får vi följa med till bröllopfesten som är utformad som det traditionella bröllopfirandet vi känner igen. Bröllopsparen är placerade i mitten av lokalen, middag bjuds och bröllopstårtan serveras. De nygifta paren dansar vals och tal hålls av vänner och familj. När festen börjar gå mot sitt slut tackar de nygifta paren för sig och checkar in i en lyxig hotellsvit. Nästa gång vi får möta paren är morgonen efter då vi får veta att de ska bli ivägskickade på sina bröllopsresor. Under ett par dagar utomlands får de uppleva nya saker med varandra. När de sedan återvänder hem till Sverige igen öppnar de gemensamt sina bröllopspresenter de har fått och beslutar om vem som ska flytta in hos vem. Nu är det dags för paren att under resterande 3,5 vecka dela en vardag, lära känna varandra och utforska om matchningen lyckats.

2.1.3 Att spela rollen som gift

Som bröllopet är framställt i serien går det att beskriva hela bröllopet med hjälp av Goffmans (2014) teori kring scen, inramning, fasad och publik. Deltagarna agerar utifrån metanarrativet bröllop som är välkänt, det finns en kollektiv förståelse av vad ett bröllop innebär. Att deltagarna gör allt det stereotypa inför ett bröllop går att förstås av de etablerade roller som Goffman menar finns och som skapar en kollektiv representation. Dessa roller förväntar sig publiken, det vill säga både deltagarna och vi tv-tittare oss att se (Goffman, 2014:33). De etablerade rollerna går att förstå som sociala normer som vi förväntar oss av en viss situation. Även om deltagarna inte vet vem personen är som de ska gifta sig med går de in i rollen som blivande man eller fru och agerar utifrån vad som förväntas av dem. Ett exempel på detta är när Michael köper rosor till Louise som en symbol för frieri eftersom det ingår i rollen som blivande gift man. Och Louise menar att "en puss hör till när man gifter sig även om man inte känner varandra" (GVFÖ, 2017 avsnitt 1) vilket också visar på hur bröllop förutsätter vissa handlingar som är kopplade till en gemensam berättelse om hur ett bröllop ska gå till och vad som ska hända.

Att produktionen bakom GVFÖ väljer att ha ett bröllop som liknar det klassiska bröllopet så pass mycket att det nästan inte går att ana att personerna som gifter sig inte känner varandra sedan tidigare är också ett tecken på tron på rollen som Goffman (2014) menar är av betydelse i ett framträdande. Publiken förutsätter att den agerande ska göra ett trovärdigt intryck och bli övertygade om det som de betraktar (Goffman, 2014:25). Detta innebär att om giftermålet mellan paren hade inletts på ett annat sätt, utan ett klassiskt bröllop hade troligtvis varken vi i publiken (tv-tittare) eller de agerande (deltagarna) varit lika övertygade om att situationen var

äkt. Tron på rollen går även att se i hur deltagarna betar sig på bröllopsdagen, som citatet med Louise visade ovanför att en puss hör till på bröllopet. Detta blir en övertygelse för oss i publiken, både för de närvarande vid bröllopet och för oss tv-tittare. Men även för henne själv att hon är en gift person nu och agerar utifrån vad som förväntas av den rollen.

Inramningen innefattar all den rekvisita på scen som gör det möjligt för personen att spela sin roll (Goffman, 2014:29). Inramning förstås i detta fall av bland annat den utsmyckade lokalen där bröllopet äger rum, vigselförrättaren och publiken som spánt sitter och betraktar bröllopet. Men även allt som är runtomkring den slottsliknande byggnaden är en del av inramningen så som festen som äger rum i en annan lokal efteråt och all rekvisita där. Med andra ord går det att säga att hela dagen är full av den rekvisita som gör det möjligt för paren att spela sina roller som bröllopspar.

2.1.4 All in!

Knuts (2006) menar att det inte krävs allt det som vi tänker kring bröllop idag för att ett par ska gifta sig, alltså det stora påkostade och pampiga bröllopet. Det enda som i regel krävs för två personer att ingå äktenskap är en vigselförrättare, två personer som gifter sig och två vittnen. Bröllop med dess kännetecknande ritualer som vals, vit brudklänning och tärnor med mera har vuxit fram som självklara inslag på ett bröllop. En anledning till att många väljer att gifta sig såhär kan vara att ett par har haft det jobbigt i sitt förhållande och vill bevisa för sig själva och andra att de nu har bestämt sig, nu ska paret satsa allt de har för en gemensam framtid (Knuts, 2006:16f). Vi tänker på giftermålen i GVFÖ i linje med vad Knuts menar, deltagarna vill här bevisa att de satsar och är seriösa i sin önskan att hitta en partner att leva med resten av livet. Det är kanske inte minst ett bevis för dem själva att de faktiskt satsar allt de har och gifter sig med okänd person. Prästen menar att:

“Man ska gifta sig för att det är motsatsen till den här konsumismen som lever i dejtingkulturen, ‘här satsar jag, här går jag all in’” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Knuts (2006) diskuterar i sin avhandling även alla de materiella saker som tillkommer på ett bröllop, de vita klänningarna, ringarna, blombuketterna och middagen som tillsammans med gästerna på den stora dagen skapar en gemensam berättelse kring bröllop. Vår föreställning kring bröllop idag hur det ska gå till med den enorma planering som ofta pågår ett år innan det är dags att gifta sig är inte så gammal som vi kan tro. I takt med en ökad konsumtion har det som vi ser som ett traditionellt bröllop idag blivit allt mer kommersiellt med alla yrken som tillkommer som bröllopsfotograf, specifika cateringfirmor till bröllop och inte minst brölloptidningar (Knuts, 2006:16f). Även om vi idag tänker kring bröllop som en stor berättelse

med en kollektiv förståelse så är metanarrativen hela tiden förändringsbara, även om de kan verka självklara för oss idag kan de se annorlunda ut och har även sett annorlunda ut. De saker vi associerar med bröllop idag är ett relativt nytt fenomen som Knuts menar och kommer troligtvis inte alltid se likadant ut. Våra deltagare köper ringar, har möhippor och svensexor, går till frisören och planerar, precis som Knuts redovisar att hennes informanter gör. Skillnaden i GVFÖ är att det sker individuellt och i en snabbspolad version på två veckor.

2.2 Ett kärleksideal

Att leva i en parrelation verkar vara den sista pusselbiten som saknas i deltagarnas liv. Många av deltagarna sätter ensamhet som ett motsatsord till en parrelation och ingen av dem lyfter någon negativ aspekt med att leva tillsammans med någon annan.

2.2.1 Leva själv är inget jag önskar

Deltagaren Elizabeth menar att nackdelen med singellivet är ensamheten, även om hon har nära och kära så är hon faktiskt ensam (jfr. Andersson & Edvardsson 2016). Deltagaren Michael säger att “jag längtar efter att få träffa mitt livs kärlek, leva själv är inget jag önskar” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1). Några av deltagarna uttrycker sig i termer av att de har gjort fel i valet av tidigare partner vilket kan förklara varför de söker till programmet där de istället med hjälp av experter kan hitta rätt. Michael menar att vissa uppoffringar kanske kommer vara nödvändiga när han ingår i en relation, men att han känner sig redo inför det:

“Jag skulle kunna uppoffra nästan allt. Mitt boende jag har nu, mitt jobb, jag menar mitt jobb bygger ju mycket på att jag är själv och bor man ihop med någon så vill jag ju vara nära den personen. Jag vill ju inte ligga ute på jobb varenda dag, så att ja min bil, visst det har ju varit mitt liv liksom och så, men det är ju inte allt, det är ju bara materiella saker och ting. Så att jag skulle kunna offra allt känner jag. Jag menar allt går ju och bygga upp på nytt igen om det skulle vara så” (GVFÖ, 2017, avsnitt 4).

När Michael ser till vad han skulle behöva uppoffra för att få vara med den personen han vill så uttrycker han inte detta som en förlust, tvärtom. Michaels bilintresse och jobb ser han på som materialiteter och som i en parrelation skulle kunna sättas åt sidan.

I programmet får deltagarna frågor om hur deras tidigare relationer sett ut och när de senast hade en parrelation med någon annan. Den stora berättelsen om parrelationer, i synnerhet tvåsamhet, är en utbredd norm i samhället. Ensamheten skildras som något avvikande eller som ett “mellanläge” mellan två relationer eller sökande efter en ny. Kanske är detta en bidragande faktor till varför deltagarna upplever livet som singel som något sämre än om de hade levt tillsammans med någon.

2.2.2 Inte bara ett äktenskap

I första avsnittet får vi ta del av deltagarnas berättelser om hur de ser på att leva ensamma och deras önskan att träffa någon. De längtar alla efter en vardag tillsammans med en annan person och är trötta på singellivet med dejtingappar och en ensam tillvaro. Deltagarna uttrycker också att de nu genom äktenskapet inte bara får en partner att dela sitt liv med utan också en ny familj och nya vänner. Deras berättelser liknar varandra och beskriver ofta en längtan efter någon att dela bostad med, laga mat tillsammans med och ha någon att resa med. I början av programmet är deltagarna upprymda och nyfikna på vem deras framtida man eller fru är. De tar bort sina medlemskap på dejtingsidor och gör sig redo för ett nytt liv med en partner som enligt experterna är perfekta för dem. Deltagarna har en bild av hur deras nya liv som man eller fru kommer att bli. Förutom att deltagarna äntligen ska få gifta sig så delar de andra önskemål om äktenskapet. Fysisk och sexuell intimitet och att få lära känna någon på djupet är önskemål som delas av alla deltagare. För de två yngre paren, Louise och Michael samt Sofia och Magnus, är bildandet av familj och barn viktiga faktorer och mål i livet. Magnus menar att han nästan bestämt sig, nästa kärlek han möter ska vara både hans fru och mamman till hans barn. Och Michael längtar efter barn och säger:

“Jag skulle gärna vilja ha barn, allt från en till ett halvt fotbollslag haha, men att bara börja med en liten bandit skulle göra mig väldigt glad och lycklig” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Bilden av vad äktenskapet kommer leda till delas av både experter och deltagare. En expert menar till exempel att Louise och Michael är i den perioden i livet där de kan starta något nytt, där det handlar om att bilda en familj och framförallt barn. Louise nämner bland annat att hon lämnade sin tidigare relation för att hon ville skaffa barn och fortsätter:

“Jag vill ju ha barn och familj och det är svårt när man är själv så att jag längtar ju efter att träffa någon” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Äktenskapet kan här ses som en “transportsträcka” för att närma sig andra önskemålen deltagarna har, vad gäller bildandet av familj till exempel. Kanske är deltagarnas önskemål om vad äktenskapet ska föra med sig naturliga delar i den stora berättelsen om tvåsamhet så som många känner till den. En önskan att genom äktenskapet få en vardag som delas med någon annan ser vi som ett metanarrativ som innefattar en mängd andra berättelser. Utifrån Goffman (2014) kan deltagarnas önskemål också ses som en del av den roll de intar som gift par. Parens önskemål kan ses som en del av den rekvisita som krävs för att göra rollen trovärdig, i detta fall rollen som ett gift ungt par. Detta ger i sin tur det publiken förväntar sig, i detta fall både i deltagarnas närmsta publik men också till oss som tv-tittare.

2.2.3 Vad är en bra kärleksrelation?

Vad som definierar en bra parrelation har sett olika ut och skiftat över tid, liksom det finns vissa normer kring vad en bra parrelation är och bör vara (se Martinsson 1997). I GVFÖ får vi ta del av hur deltagarna och experterna ser på vad som är en bra relation. Sofia tror mer och mer på att en måste matcha som personer för att det ska vara en bra relation. Michael menar att det viktigaste är att det finns kemi och tillit till varandra. Han menar även att det är ömhet och närhet som kan få hans kärlek att växa och förklarar att:

“Närhet är ju något som är väldigt viktigt för mig alltså att bara ligga och kramas och hålla om varandra eller man ligger och skedar i soffan. Det är nästan det bästa som finns ju” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

När experterna pratar om hur deltagarna ska uppnå den relationen de önskar ger de olika råd.

Deltagarna lyssnar, diskuterar och agerar. Experterna förklarar också vad som utgör en bra relation och hur den möjliggörs genom vissa åtaganden. Samtalsterapeuten säger bland annat:

“Det viktigaste i relationen det är ju kommunikation, att uttrycka sin längtan, uttrycka sina behov, att visa omtanke och att visa engagemang, att aldrig sluta vara nyfiken på den andra. Det viktiga är att ge det man vill ha, vi är så upptagna med vad vi vill ha men när vi ger det vi själva vill ha då går vi in i en kärlekszon” (GVFÖ, 2017, avsnitt 3).

Detta kan förstås med vad Giddens (1995) menar är den sammanflödande kärleken inom den rena relationen. Genom att öppna upp sig inför sin partner, visa sig sårbar och dela med sig av drömmar och behov så ökar chansen att partnerskapet övergår till vad Giddens kallar den rena relationen (Giddens, 1995:61). Liksom samtalsterapeuten beskriver det så menar Giddens att kärlek utvecklas i takt med att deltagarna vågar vara mer emotionellt intima med varandra (ibid: 61f).

Experterna menar också att åtrå och attraktion till varandra är viktiga element för att en god relation ska etableras. Sexologen utvecklar detta och menar att sexualiteten i en relation är ”superviktig”, att det är det som håller samman en relation. För att en relation ska bli långvarig menar sexologen att det måste finnas en närhet och ömhet till varandra, för att åtrå mellan deltagarna ska uppstå så är den fysiska intimiteten nyckeln. Till deltagarna ger sexologen rådet att börja med lätt fysisk beröring som att hålla hand och kramas och menar att detta förhoppningsvis sedan kommer leda till kyssar och sex.

Sexologens påståenden om vad som gör en relation hållbar och de råd hon ger till deltagarna ser vi också som en del av den stora berättelsen om tvåsamhet och som är ett metanarrativ som nästan inte behöver förklaras. Vi menar dock att det finns vikt vid att problematisera framställningen av tvåsamhet som programmet förmedlar och som porträtteras som nyckeln för att få en parrelation att hålla. Deltagarna ska med uppmaning från experterna inom fyra

intensiva veckor etablera en nära relation fysisk som psykisk. Om deltagarna inte lyckas närma sig varandra ses relationen som misslyckad, och därmed inte hållbar. Alternativa sätt att leva i en kärleksrelation förmedlas inte av experterna.⁷

Lena Martinsson (1997) har fått många svar kring hur en heterosexuell relation kan se ut och menar att det inte existerar en norm eller ett sammanhang utan flera, där förståelsen av ett vi varierar från par till par och tankar om tradition och modernitet blandas. Viet skiftar även beroende på sammanhang (Martinsson, 1997:204). Experterna i GVFÖ förmedlar en bild av hur en kärleksrelation kan se ut och det är också den som förmedlas till deltagarna. Martinsson visar istället att det finns flera tolkningssätt och olika sätt att leva tillsammans i en relation.

2.2.4 En inramad parrelation

Under fyra veckor får vi följa tre par som ska försöka leva tillsammans som nygifta. Vi delar deras vardag när de gifter sig, reser, flyttar ihop, bråkar och slutligen när de individuellt ska besluta om de vill fortsätta vara gifta eller skilja sig. Som vi har nämnt händer allt detta som deltagarna får vara med om ”i vanliga fall” under ett eller kanske flera års tid. Utifrån deltagarna förstår vi att det är en intensiv period då de å ena sidan ska försöka finna sig i sitt nya liv som sambo och å andra sidan samtidigt leva sitt liv som de brukar med jobb och fritid. Under de fyra veckor som deltagarna lever tillsammans med sin nya partner har de platsbundna inramningar som möjliggör olika roller, som vi skrev tidigare om bröllopet som äger rum på en specifik plats. Det är få inramningar som följer med den agerande, alltså personen som intar rollen. Medborgarparader är dock ett exempel som Goffman (2014) menar följer med rollen. En person som vill använda sig av en speciell inramning kan inte börja spela sin roll först hen tagit sig till platsen där inramning för specifikt syfte finns, och måste även sluta spela sin roll när hen lämnar platsen (Goffman, 2014:29). Personerna som deltar i programmet har hela tiden en slags inramning eftersom de ständigt står på scen och måste därav skifta mellan olika roller utifrån vad situationen innehåller. Vi menar även att den fyraveckorsperiod som deltagarna befinner sig i går att förstå som en stor inramning. Bröllopet, resan, när de flyttar ihop, det gemensamma vardagslivet och hur programmet är upplagt fungerar som rekvisita för att paren ska kunna spela sin roll som äkta makar. Eftersom inramningen ständigt är med dem kan de inte sluta spela sin roll. Inramningen är även kopplat till Goffmans begrepp scen och loge. Deltagarnas plats är hela tiden framför kameran och/eller tillsammans med sina nya partner. Som Goffman ger exempel på är sovrummet och badrummet typiska loger där en kan koppla av och förbereda sig

⁷ Se exempelvis asexuell i RFSL:s begreppsordlista <https://www.rfsl.se/hbtq-fakta/hbtq/begreppsordlista/>.

för att gå upp på scen igen (ibid:102). I GVFÖ får vi som tittare vara närvarande hela tiden när deltagarna gifter sig, när de flyttar ihop och när de till slut ska bestämma om de ska fortsätta vara gifta. Detta gör att de loger som vanligtvis finns, inte är närvarande för deltagarna på samma sätt. Kanske först när kameran stängs av ser deltagarna den person de har gift sig med på ett annat sätt, eftersom en ny roll utan kameror kräver nya fasader. Efter alla tre säsonger av GVFÖ har samtliga par tagit beslutet att skilja sig.

2.3 Ett expertsamhälle

“Jag är 32 år och singel så varför inte lägga mitt liv i någon annans händer som kanske gör det bättre än vad jag gör det” (Magnus i GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Expertsamhället idag är så pass utbrett att vi kan få tips och råd om i princip allt. Var ska vi bo? Vad för slags kost bör vi äta? Hur ska vi leva våra liv? Alla funderingar vi har kan vi med stöd hos experterna få hjälp att välja det rätta och bästa för oss. Expertsamhället är förknippat med att vi är i behov av rådgivning i ett samhälle där valalternativen blir fler och fler. Vi verkar ha en så pass stark tillit till experter att vi faktiskt låter någon annan välja en partner till oss. Vi vet inte längre bäst själva och tvivlar på vad vi är kapabla till, även i valet av partner.⁸

2.3.1 Tron på experterna

Efter många samtal med experterna och mycket bortsållande av personer får deltagarna besked om att experterna äntligen har hittat en partner till dem och att de är utvalda för att gifta sig med en för dem okänd person i tv. Alla deltagare är förvånade och har svårt att ta in att experterna faktiskt har hittat någon som de ska gifta sig med. Deltagaren Magnus säger såhär efter att ha fått beskedet:

“Jag ska gifta mig, puh puh. Det är nästan så att man får såhär kärleksrus så att man nästan är kär redan. Aeh det är lycka, genuin lycka” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Att experterna har hittat en person till Magnus gör att han får ett ”kärleksrus” och uttrycker sig i termer av genuin lycka. Ännu vet inte Magnus vem personen är som han ska gifta sig med men han reagerar ändå med lust och förtjusning. Utifrån Giddens (1999) teori om expertsamhället så förlitar sig Magnus på att experterna har hittat en perfekt matchning, därav hans positiva reaktion. Magnus behöver själv inte tvivla på sina egna känslor utan har valt att förlita sig på experterna fullt ut.

⁸ Detta ser vi även i dejtingprogrammet *Are you the one?* https://en.wikipedia.org/wiki/Are_You_the_One%3F

Hur processen ser ut när experterna väljer sina deltagare och hittar en matchning får vi inte helt veta. Vad som dock är påtagligt är deltagarnas tillit till att experterna har hittat en bra matchning. Sofia uttrycker på bröllopsdagens morgon att hon är jättepeppad och vill bara att experimentet ska dra igång. Deltagare Louise vill se vad hon har och jobba med och uttrycker sina tankar om processen inför programmet:

“Som den här processen har varit så känns det ju som att jag aldrig kommer få någon som passar mig såhär bra på papper alltså som jag får nu [...] så det känns ju som värsta chansen och roligt att se hur långt det kan ta en” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Louise menar att med hjälp av experter har hon den bästa matchningen, i alla fall på pappret och går förhoppningsfull in i experimentet. Deltagaren Elizabeths tilltro till experterna är så pass stor att hon inte tillåter sig ha några tvivel inför att experterna har hittat mannen i hennes liv, någon som passar henne i alla kategorier och som hon kan utveckla en kärleksfull relation med. Elizabeth ger “oddsen 100 % att det här är en perfect match som jag säger, att de har hittat mannen i mitt liv” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Inför Magnus och Sofias bröllop får vi ta del av deras tankar inför första mötet med sin partner, vem är personen som de ska dela sin vardag med under kommande fyra veckor? I avsnitt två är Magnus ute på promenad, han berättar att han undrar vem hon är, kanske är det hon, hon eller hon som han möter när han går på stan? Magnus stannar till och tar upp sin telefon, det är dags att pausa sitt medlemskap på Tinder:

“Aeh det är dags och radera nu när man är en gift man, så jag pausar medlemskapet, jag vet inte riktigt hur man tar bort det helt och sen så skriver jag in orsak: ‘giftermål med kvinnan i mitt liv’ [...] Apparna är borta, medlemskapet är borta. Innan har det varit såhär ‘nä men jag tar bort Tinder för jag har inte pallat’ så går det två dagar så bara ‘nej men jag behöver bekräftelsen’. Nu behöver jag inte det, för jag är en gift man om en vecka” (GVFÖ, 2017 avsnitt 2).

Orsaken till varför Magnus pausar till medlemskap menar han är ”giftermål med kvinna i mitt liv”. Utan att ha träffat personen han ska gifta sig med har han en så pass stark tro på att det är kvinnan i hans liv som han kommer möta dagen på bröllopet. Magnus starka tro på att experterna har hittat kvinnan i hans sitt liv låter som om experterna känner honom bättre än vad han känner sig själv. De vet vad han vill ha, vad han mår bra av och vad han behöver. Att Magnus raderar Tinder och gör sig redo för en relation tillsammans med sin partner går att förstå genom att han agerar utifrån ett metanarrativ, där förståelsen av en parrelation är att inga dejtingappar eller någon annans bekräftelse förutom den från sin partner är nödvändig.

2.3.2 Matematiskt mest perfekta paret

Sofia och Magnus är enligt experterna den bästa matchningen i programmet någonsin.

Psykologen menar att:

”Det här är det matematiskt mest perfekta paret vi någonsin har haft. De matchar på så många områden, deras intressen, pilarna pekar i exakt samma riktning. 77 % överens i alla väsentliga frågor” (GVFÖ, avsnitt 1, 2017).

Kortfattat beskriver experterna Magnus som med en otrygg barndom i bagaget och Sofia som kommer från trygga uppväxtförhållanden kommer matcha varandra utmärkt. Sofia som haft en trygg barndom förväntas här vara bra för Magnus som inte haft det och därför menar experterna är de också bra för varandra. Under programmets gång uttrycker även experterna att Magnus och Sofias starkaste egenskap är deras attraktion till varandra. Experterna påminner hela tiden Sofia och Magnus om att de aldrig har haft en så pass bra matchning i programmet någonsin tidigare. Mer än så får vi som tittare inte reda på hur matchningen har gått till, vad som gjorde att de kom fram till att Sofia och Magnus passar ihop till 77% och varför de resterande 23% inte var en matchning. Men med den vetskapen om de är det mest matematiskt perfekta paret går Sofia och Magnus in i förhållandet med stora förhoppningar och tron på att det ska lyckas.

Enligt Giddens (1999) är tron på experterna väldigt viktigt eftersom det förutsätter att människor agerar utifrån vad experterna säger (Giddens, 1999:164). Dessutom är expertisen skapad ur tester och vad programmet menar vetenskap, detta gör att experternas uttalanden blir mer seriösa och trovärdiga (jfr. Svensson 2017).

2.3.3 Att kunna hitta lyckans matematik

Experternas roll är att hitta en person till varje deltagare som passar så bra som möjligt ihop med dem. Deltagarna får gå tillbaka till sin barndom för att ta reda på varför de inte har lyckats hitta en partner. Psykologen förklarar sin roll i programmet:

“Min roll i matchningen är framför allt att titta på den forskning vi har. Vad vet vi om vilka människor som passar tillsammans? Och att hitta personlighetsprofiler som matchar varandra långsiktigt. Att kunna hitta lyckans matematik” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

När vi tittar på serien ser vi att experterna matchar ihop personer som liknar varandra väldigt mycket. I första avsnittet berättar samtalsterapeuten om matchningen mellan Louise och Michael och förklarar att hon tror att deras förhållande kan bli riktigt familjärt eftersom hon tror att Louise lagar jättegod mat. Hon menar även att Michael har varit ensam mycket som barn och Louise är en omhändertagande person. Prästen kommenterar matchningen med Louise och Michael:

“De är så jättegoa, de kan inte göra en fluga förnär och det förenar dem väldigt mycket. Men inte nog med det, de delar samma värderingar!” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1).

Att ingen av dem kan göra en fluga förnär är en del av det positiva i förhållandet mellan paret som experterna menar, och att de delar samma värderingar. Även här, som i matchningen med Sofia och Magnus har mannen i förhållandet haft det jobbigt i barndomen och kvinnans omhändertagande sida ska förena dem i detta (jfr. Milstam 2016).

Psykologen menar att Mats och Elizabeth är en “match, match, match” (GVFÖ, 2017, avsnitt 1) eftersom de båda pratar mycket, har positiv energi och är sociala. Till skillnad från de två andra paren som är yngre har Mats och Elizabeth redan barn sedan tidigare och gjort saker i livet som inte förväntas av dem längre. När experterna pratar om paren Louise och Michael, Magnus och Sofia menar de att deras framtid ska innehålla barn och familj. Något som även de deltagarna uttrycker att de vill ha. Experternas syn på en lyckad matchning utgår från vad vi kan ta del av att lika barn leka bäst.

2.3.4 Att vara expert

Experterna i programmet är som vi nämnt en präst och själasörjare, en psykolog, en sexolog och en samtalsterapeut. Som Giddens (1999) förklarar så är den så kallade expertkunskapen ständigt öppen för förändring eftersom råden som ges från experter är skiftande över tid och inte har en slutgiltig auktoritet (1999:170). Trots att experimenterna aldrig har lyckats och alla par har skiljt sig antingen i programmet eller efteråt fortsätter tron på experterna i varje säsong. Experten och samtalsterapeuten Daniella Gordon har varit med sedan det första avsnittet av programmet. Hon har även suttit med i morgonsoffor och pratat relationer och i bokhandlarna kan vi nu köpa hennes nysläppta bok *Kärlek på allvar* (2018) där hon bland annat ger tips på hur en skapar en långvarig kärleksrelation. Hon är en välkänd person i samhället och med hennes 40 år av erfarenhet inom ämnet har hennes kunskap kring relationer gjort att hon framträder som expert. Nya rekryterade experter inför varje säsong antyder att nu när de är med, när de har hittat ytterligare en aspekt att ta hänsyn till i ett parförhållande, kommer matchningarna att lyckas. I säsong tre har de tagit in en sexolog som ny expert och menar att de under tidigare säsonger inte tagit hänsyn till intimiteten och närheten hos de nygifta paren.

Experterna i GVFÖ har olika bakgrunder och ger därmed olika råd utifrån dessa. Vad de dock har gemensamt är att de tillsammans har funnit tre par som de menar matchar varandra och kan utgöra tre lyckosamma relationer. Tron på experterna i serien speglar också en norm i samhället där tanken om tvåsamhet är så vanligt förekommande att den sällan ifrågasätts. Eftersom deltagarna dock inte valt varandra själva och heller inte känner varandra blir

relationernas framväxt beroende av experternas råd. Detta blir extra tydligt när deltagarna stöter på problem och tvivlar på om kärlek kan uppstå i relationen. När deltagaren Michael får funderingar om hur hans relation till Louise ska utvecklas vänder han sig till sexologen om råd som då uttrycker att:

“[...] Gift vid första ögonkastet men kärlek vid första ögonkastet är inte lika med det va. Alltså det är ju väldigt härligt om det blir så naturligtvis men man måste komma ihåg att det inte är som när man dejtar ute att man står och kollar in någon och man känner attraktion och sen så byggs det så. Utan här är ni totalt främmande för er och ni är helt utelämnade åt oss experter. Och det är ju en styrka hos dig Micke, att du ber om hjälp i ett tidigt stadium” (GVFÖ, 2017, avsnitt 4).

Att deltagarna vänder sig till experterna om råd och att de också agerar utifrån de råd som ges legitimerar experternas sakkunnighet. Experten i citatet ovan menar att deltagarna är utelämnade åt experterna och därför i behov av deras hjälp. Som tittare får vi sällan se deltagarna samtala med varandra när problem uppstår i relationen, istället kopplas experterna in för att lösa konflikten och ge dem verktyg för att kunna ta sig igenom det. Experterna har givetvis denna roll i programmet och om deltagarna hade löst problemen på egen hand hade deras roll inte fyllt någon funktion i programmet. Vi menar ändå att i relation till att deltagarna söker hjälp hos experterna blir de uttalade experter som ska hjälpa paren att komma på banan igen. Generellt sett speglar experternas roll en osäkerhet att välja fel eller att göra fel. När vi har ökade valmöjligheter och mindre tydliga riktlinjer försvåras det slutgiltiga valet. Experterna hjälper oss att sälla bort alternativ oavsett om det handlar om frisyr, kläd- och inredningsstil, träning eller i det här fallet valet av partner.

2.3.5 Bakom fasaden

Inför att paren ska flytta ihop menar en av experterna att det är nu de har en chans till ett verkligt förhållande, psykologen säger:

“Det är först när vi lever tillsammans i vardagen som vi inte längre kan visa upp en putsad fasad för våran partner. Vi kommer nu att upptäcka hur personen egentligen är och förhoppningsvis kommer du se att det där du kanske anade och kanske vart kär i finns en oändlig uppsjö av det bakom den här fasaden” (GVFÖ, 2017, avsnitt 4).

Förståelsen av att paren upptäcker nya sidor hos varandra är delvis att de för första gången har chansen att lära känna varandra eftersom de kommer att dela en vardag. Men även utifrån Goffmans (2014) synsätt där deltagarna tidigare har spelat en roll på bröllopet och resan som de längre inte kan spela eftersom de nu intar en annan scen. Goffman menar att en person som tar på sig en etablerad roll upptäcker ofta att en speciell fasad för rollen redan är skapad. Detta innebär att personen har en fasad som förväntas av situationen (Goffman, 2014:33). Bröllopet

och resan paren åkte på efteråt har i sin kontext inneburit att deltagarna intagit fasaden där de är nykära och lyckliga eftersom denna fasad ingår i rollen där en person gifter sig och åker på bröllopsresa. Deltagaren Mats menar att det är lätt att åka på bröllopsresa och bo på fint hotell med en okänd person och att det hade kunnat göras med i princip vem som helst eftersom det inte finns så mycket verklighet i det.

2.3.6 Tvivel på experterna

När vi diskuterade deltagarnas förväntningar på äktenskapet i vår fokusgruppsdiskussion var alla samstämmiga. Deltagarna har en positiv inställning till matchningen och känner sig förväntansfulla och spända inför mötet. Men den härliga och positiva känslan som deltagarna uttrycker blir inte långvarig. En informant poängterade att deltagarna aldrig är så glada som precis innan de ska gifta sig och på bröllopsdagen (Fokusgruppsdiskussion, 5 februari). Även om vi i många fall sätter vår tillit till experterna så finns det givetvis också tvivel till den kunskap och råden de förmedlar.

Elizabeth har flyttat in till Mats och de ska nu spendera 3,5 vecka och tillsammans leva som sambor. Tidigt uppstår det problem när Mats upptäcker att Elizabeth är rökare. Mats är besviken. Vad som skulle kunna ha varit en match till 90% känns inte längre bra och ett frö av tvivel börjar gro inför experterna:

“[...] och eftersom jag sa till experterna att detta är en dealbreaker för mig, para inte ihop mig med någon som använder nikotin, så är det lite lustigt att de gör det. Kan jag lita på att resten av matchningen är bra, eller finns det andra saker?” (GVFÖ, 2017, avsnitt 4).

Mats menar att han var tydlig från början med att han inte ville bli ihopparad med en person som använder nikotin. Psykologen säger att det är kris mellan Mats och Elizabeth och kommer efter ett telefonsamtal snabbt över till dem för att prata om deras problem. Efter ett samtal med psykologen har Elizabeth beslutat sig för att sluta röka. Mats är rörd över hennes beslut och Elizabeth menar att mötet med experten var magiskt.

Även Michael och Louise stöter på problem då Michael ofta är ute på jobb och Louise har svårt att öppna upp sig. Michael är osäker på relationen och det som till en början kändes så bra verkar efter någon vecka inte alls vara en bra matchning. Michael tar hjälp och råd från psykologen som försöker förstå hur det har blivit såhär. I slutet av samtalet tar ändå Michael beslutet att han vill skilja sig från Louise och säger:

“Från början var man ju så trygg med att experterna verkligen hade hittat den rätta åt mig. Jag menar så många som har sökt så många de har sållat bort och de hittade just mig med Lollo. Så man tänkte ju att det måste vara det perfekta. Så man har inte tänkt så mycket att det inte kommer gå, det är inte dem

tankarna man haft ju. Har man de tankarna i huvudet vet du, då blir det ju nästan förstört på en gång” (GVFÖ, 2017, avsnitt 7).

När Louise får reda på Michaels besked menar hon att även hon gick in med en tro att det skulle lyckas och att experterna hade hittat rätt för henne. Men hon uttrycker ändå en viss skepsis och säger att hon i början tänkte: “hur stor är chansen att det kommer funka?” (GVFÖ, 2017, avsnitt 7). Trots experternas hjälp kunde inte Michael och Louise fortsätta vara gifta, den positiva inställning de hade när de först såg varandra på bröllopsdagen slutar i en skilsmässocermoni där de tar av sig ringarna och tackar för tiden tillsammans med varandra.

Vi har fått följa med på tre pars resor när de under fyra veckors tid ska komma nära varandra och se om kärlek uppstår mellan dem. Deltagarna har pendlat mellan hopp och besvikelse. Paret Elizabeth och Mats fortsätter vara gifta efter programmet trots Mats tvivel på om experterna hade valt rätt person till honom. Sofia och Magnus väljer också att fortsätta vara gifta och tror på deras attraktion till varandra. Trots två lyckade giftermål har idag alla paren valt att gå skilda vägar⁹.

⁹ <https://www.metro.se/artikel/s%C3%A5-gick-det-sen-f%C3%B6r-paren-i-gift-vid-f%C3%B6rsta%C3%B6gonkastet>

3. Skilsmässa

Syftet med denna studie har varit att kritiskt analysera säsong tre av *Gift vid första ögonkastet* och besvara våra frågeställningar:

- Hur framställs bröllopet?
- Hur ser en önskvärd parrelation ut för deltagarna?
- Vilken funktion har experterna?

Genom att använda oss av metanarrativ har vi identifierat berättelser om bröllop, kärlek och tvåsamhet och hur de byggs upp i serien. Vi har synliggjort att berättelser om det sagoliktande bröllopet, önskan om att dela sitt liv med någon annan och förhoppningar om ett lyckosamt familjeliv dominerar i GVFÖ.

De bröllop vi får ta del av i serien iscensätts på det sätt ett bröllop vanligtvis ser ut och hur vi tänker att ett bröllop är idag. Vi har visat på hur detta gör att deltagarna tar experimentet på allvar och hur det kan tendera att vi åskådare ser programmet som mer äkta och trovärdigt, eftersom det är något vi kan känna igen.

Med hjälp av Goffman (2014) har vi diskuterat kring begreppet *inramning* där deltagarna tillåts spela olika roller. Den fyraveckorsperiod deltagarna befinner sig i kan ses som en enda stor inramning som också innehåller en mängd mindre platsbundna inramningar så som bröllopsdagen. Vi har även redovisat för hur deltagarnas ageranden kan förstås med begreppen *scen* och *loge* där logen för återhämtning är frånvarande utifrån vad vi som tittare kan se. Istället ser vi deltagarna inträda olika scener och spela olika roller som nykär, gift eller sambo.

Deltagarna ser singel som synonymt med ensamhet och för deltagarna i GVFÖ verkar en parrelation vara det sista som saknas i deras liv. De har även en tydlig bild av vad de vill ha ut av en parrelation till exempel någon att resa med, barn och en gemensam vardag, detta delas många gånger även med experter och förmedlas vidare till oss tittare. Vi har visat på hur metanarrativ bär på en gemensam förståelse. Genom att tillämpa Giddens (1995) begrepp *ren relation* menar vi att en parrelation bestående av nära emotionell och fysisk kontakt är normen i GVFÖ. Vi har även visat på när denna norm inte följs och att en parrelation inte är entydig.

Experternas funktion i serien är att ge råd till deltagarna och uppmuntra dem till att fortsätta vara i relationen. Vi har genom att använda oss av Giddens (1999) teori om expertsamhället kunnat problematisera och diskutera experternas funktion i GVFÖ samt hur deltagarna förhåller sig till den expertis de ger. Deltagarnas tillit till experterna var väldigt stark till en början och alla reagerade positivt inför giftermålet. Men när deltagarna stötte på problem i sina relationer har vi också visat på hur de tvivlade på experternas kompetens.

3.1 Vidare forskning

När vi gjorde denna studie var det många aspekter som intresserade oss men på grund av tidsramen och platsbrist var vi tvungna att begränsa vår analys. Vi har kortfattat diskuterat när experterna beskriver tydliga könsroller hos deltagarna, där kvinnan ska vara mer omhändertagande och familjär. Detta hade varit intressant att forska vidare kring genom att tillämpa ett genusperspektiv och vidare problematisera stereotypa könsroller.

Arrangerade äktenskap är ett globalt omdiskuterat ämne, i kontrast till att GVFÖ är ett dejtingprogram där experter arrangerar tre äktenskap menar vi att detta hade kunnat lyftas och problematiseras i fortsatt forskning. När denna uppsats är avslutad har fjärde säsongen av GVFÖ haft premiär med två nya experter och nya infallsvinklar. I denna säsong är även programseriens första samkönade par med. Ännu har experterna inte lyckats matcha ett par som efter programmet valt att fortsätta vara gifta. Därmed menar vi att programmets upplägg fortfarande är aktuellt och uppmuntrar till fortsatt problematisering och vidare forskning.

Kanske lyckas experterna denna säsong?

4. Källor, material och litteraturlista

4.1 Otryckta källor

Are you the one?. (9 mars, 2018) I *Wikipedia*, hämtad 2018-03-13, från

https://en.wikipedia.org/wiki/Are_You_the_One%3F

Askerfjord Sundebj, M. & Dellert, M. (2016, 30 juni), Kravet: Lagg ner "Gift vid första ögonkastet", hämtad 2018-03-08, från <https://www.svt.se/kultur/gift-vid-forsta-ogonkastet-3>

Borgert, L. (2017, 14 maj). Så gick det sen för paren i "Gift vid första ögonkastet". *Metro*. hämtad 2018-03-08 från <https://www.metro.se/artikel/s%C3%A5-gick-det-sen-f%C3%B6rparen-i-gift-vid-f%C3%B6rsta-%C3%B6gonkastet>

Daniella Gordon hemsida. (u.å.) hämtad 2018-03-08 från <http://www.daniellagordon.com/>

Fokusgruppsintervju utförd 5 februari 2018. Inspelning och transkription finns i författarnas ägo.

Fredric Bohm hemsida. (u.å.) hämtad 2018-03-08 från

<https://fredricbohmgroupp.wordpress.com/>

Gift vid första ögonkastet, produceras av Baluba AB. (2017). Sänds i Sveriges television. Transkription av säsong 3 finns i författarnas ägo.

Gift vid första ögonkastet. (2017, 21 juni) I *Wikipedia*, hämtad 2018-01-29, från

https://sv.wikipedia.org/wiki/Gift_vid_f%C3%B6rsta_%C3%B6gonkastet

Gösta Tingström hemsida. (u.å.). hämtad 2018-03-08 från

<http://www.gostatingstrom.com/hem/>

Helena Cewers hemsida. (u.å.). hämtad 2018-03-08 från <https://www.helenacewers.se/> Meijer, J. (2017, 19 december). Efter floppen – så förändrar SVT "Gift vid första ögonkastet".

Aftonbladet. hämtad 2018-03-09 från

(<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/Rx9gmW/efter-floppen--sa-forandrar-svt-gift-vidforsta-ogonkastet>)

Oxblod, A. (2017, 2 april). "Hård kritik mot Gift vid första ögonkastet", *Expressen*, hämtad 2018-03-08 från (<https://www.expressen.se/noje/hard-kritik-mot-gift-vid-forsta-ogonkastet/>)

RFSL. (2015). *Begreppsordlista*, hämtad 2018-03-08 från <https://www.rfsl.se/hbtqfakta/hbtq/begreppsordlista/>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtad 2018-02-23 från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

4.2 Tryckta källor

Adeniji, A. (2008). *Inte den typ som gifter sig : Feministiska samtal om äktenskapsmotstånd* (Linköping studies in arts and science, 468). Göteborg: Makadam.

Ahrne, G. & Svensson P. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt I Ahrne, Göran & Svensson Peter (red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s.17-31) Stockholm. Liber.

Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen I Ahrne, Göran & Svensson Peter (red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s.8-16) Stockholm. Liber.

Andersson, L. & Edvardsson, M. (2016). "Det är ju inte så roligt att vara ensam" En studie om heteronormativitet i svensk reality-TV (Kandidatuppsats), Jönköping: medie- och kommunikationsvetenskap, högskolan i Jönköping/HLK. Tillgänglig: <http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:1092289/FULLTEXT01.pdf>

Bejermyr, L. (2017). "Kärlekens tid har bevarat dess längtan" - en hermeneutisk studie om kärleksrelationen i det senmoderna samhället (Kandidatuppsats). Eskilstuna, Västerås: akademien för hälsa, vård och välfärd. Sociologi med socialpsykologisk inriktning. Mälardalens högskola. Tillgänglig:

<http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:1110409/FULLTEXT01.pdf>

- Dahlin-Ivanoff, S. (2015). Fokusgruppsdiskussioner I Ahrne, G & Svensson, P (red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s.81-92). (2., [utök. och aktualiserade] uppl.) Stockholm: Liber.
- Fiske, J. (2010). *Understanding popular culture*. (2. ed.) London: Routledge.
- Giddens, A. (1995). *Intimitetens omvandling: sexualitet, kärlek och erotik i det moderna samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Giddens, A. (1999). *Modernitet och självidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos.
- Goffman, E. (2014). *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. 6. uppl. Stockholm: Studentlitteratur
- Gordon, D. & Zettergren, S. (2018). *Kärlek på allvar: att välja och behålla en relation*. Stockholm: Nordstedts
- Gripsrud, J. (2011). *Mediekultur, mediesamhälle*. (3., [bearb.] uppl.) Göteborg: Daidalos
- Hill, A. (2005). *Reality TV audiences and popular factual television*. London ; New York: Routledge
- Johansson, M. (2012). *Finns det ett förnedringsmoment i de svenska reality-programmen?: En attitydstudie om inställningen till reality-program* (Kandidatuppsats). Stockholm: Humanistiska fakulteten. Institutionen för mediastudier, Stockholms universitet. Tillgänglig: <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:604156/FULLTEXT01.pdf>
- Knuts, E. (2006). *Något gammalt, något nytt: skapandet av bröllopsföreställningar : [en avhandling om klänningar, ringar, smink, frisyrier, foton & mycket mer]*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2006. Göteborg.
- Martinsson, L. (1997). *Gemensamma liv: om kön, kärlek och längtan*. Diss. Göteborg : Univ. Stockholm.

Milstam, K. (2016). *Jakten på den rätta i rutan: En kritisk diskursanalys av könsrolls- och kärlekskonstruktioner i två svenska dejtingprogram* (Kandidatuppsats), Örebro: Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap. Örebro universitet. Tillgänglig:

<http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:1074764/FULLTEXT01.pdf>

Palmenfelt, U. (2014). Isberg och planeter. Berättelser och materialiteter I Ek-Nilsson, K & Meurling, B (red.), *Talande ting. Berättelser och materialitet* (s. 11-20). Uppsala: Elanders.

Pripp, O. & Öhlander, M. (2011). Observation I Kaijser, L. & Öhlander, M. (red.), *Etnologiskt fältarbete* (s.113-145). (2., [omarb. och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Robertsson, A. (2012). Narrativanalys. I Bergström, G. & Boréus, K. (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (219-261). (3., [utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Svensson, D. (2017). *Den sista magin : porträtteringen av kärlek som vetenskap i två svenska tv-produktioners sökande efter den perfekta matchningen* (Kandidatuppsats) Lund:

Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet. Tillgänglig:

<https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8907439>

Söderbom, A. & Ulvenblad, P. (2016). *Värt att veta om uppsatsskrivande: rapporter, projektarbete och examensarbete*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur

Åström, J. (2008). *Tvåsamhället - Om att förhålla sig till normer som skaver* (Magisteruppsats), Linköping: Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier Samhälls- och kulturanalys, Linköping universitet. Tillgänglig:

<http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:41/FULLTEXT01.pdf>

4.3 Bilagor

Bilaga 1, Presentation av experterna i *Gift vid första ögonkastet* säsong tre:

Daniella Gordon, samtalsterapeut. Daniella arbetar med kroppsterapi och samtalsterapi. Hon har varit verksam i 40 år och nyligen släpptes hennes bok *Kärlek på allvar* (2018) där hon ger kärleksråd till både singlar och personer i ett förhållande. Daniella är även verksam som artist och medverkat i en rad föreställningar. Hon har agerat expert i *Gift vid första ögonkastet* i tre säsonger mellan åren 2015-2017 (<http://www.daniellagordon.com/>).

Helena Cewers, sexolog. Helena är sedan 40 år tillbaka legitimerad barnmorska och auktoriserad klinisk sexolog. Helenas arbete går bland annat ut på att hjälpa människor att få tillbaka sin sexlust. Hon har turnerat i landet med sin föreställning *Lust att ha lust*. Helena har medverkat som expert under säsong tre år 2017 (<https://www.helenacewers.se/>).

Fredric Bohm, attitydpsykolog. Fredric är utbildad psykolog, socionom och verksam som författare. Han är en ofta anlita konsult som hjälper både privata företag så som Lindex och offentliga organisationer bland annat Försvarsmakten och Arbetsförmedlingen med till exempel värderingsprogram. Han har medverkat som expert under säsong två, tre och fyra (<https://fredricbohmgroupp.wordpress.com/>).

Gösta Tingström, präst och själasörjare. Gösta har arbetat som präst i 26 år och haft 19 arbeten utanför kyrkan där han arbetat som konsult kring etik och värderingar. Under de senaste 15 åren har Gösta rört sig icke-konfessionellt inom svensk offentlig sektor och näringsliv. Göstas roll som expert i programmet är att visa på vikten vid ständigt arbete i en kärleksrelation. Han har medverkat som expert under säsong två och tre i GVFÖ (<http://www.gostatingstrom.com/>).